"UKRAINIAN LABOR NEWS"
Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.
Subscription per year $4.00
Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"
часопись для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
Видає Стоваришене "Українських Робітничих Вістий"
Передплата на рік ..... $4.00.
Адреса:—
UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ШКІЛЬНИЦТВО НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Помимо тяжкого економічного стану, в якім завдяки війні і контрреволюційним та чужоземним капіталістичним наїздам найшли ся радянські републики Росія і Україна, робітничо-селянські правительства сих републик пильно дбають про розвій шкільництва у всіх областях і видають на сю ціль великі суми гроша. Про високий стан шкільництва, опіку над дітьми і величезний поступ на полі просвіченя народних мас в Совітській Росії пишуть навіть вороги большевиків. Совітська Росія знаходить під сим зглядом признане зі всіх сторін. Радянська Україна, завдяки тому, що була виставлена на частійші як Сов. Росія контрреволюційні і імперіялістичні наїзди, не могла зробити такого поступу на полі шкільництва, як її сусідка Совітська Росія, однак і вона не лишила ся по заді на сім полі. Можна сміло сказати, що помимо всіх трудностий, які переживала і ще переживає Радянська Україна, українське радянське правительство зробило за час свого істнованя більше на полі шкільництва і просвіти народних мас взагалі, чим котре буржуазне правительство за той час в кориснійших условинах.

Ось що говорять про шкільництво на Радянській Україні низше наведені факти.

Після даних, предложених на V. Всеукраїнськім Зїзді Рад, на Україні є 21.000 шкіл, в котрих учить ся около два і пів міліона дітий. Крім сего зорґанізовано 760 діточих домів, де находить ся 51.000 дітий. На Україні є також 700 діточих садів.

Справа професіонально-технічного образованя поставлена на правильну дорогу. В теперішний час є 4 висші технічні інститути для підготовленя спеціялістів тяжкої індустрії, в котрих побирають науку 7.000 змілітаризованих студентів. Стихійно ростуть політехніки, орґанізовані підприємствами, професіональними союзами під руководством орґанів народного комісаріяту просвіти. В 20 найбільше зорґанізованих політехніках вчить ся около 400 будучих червоних інжінерів. Крім сего проведено около 100 курсів по підготовці інструкторів-спеціялістів по професіонально-технічному образованю. На Україні є також чотири сільсько-господарські інститути і 21 середна сільсько-господарська школа. Отворено також три економічні і чотири медичні інститути.

Тільки зі звіту на V. Всеукраїнськім Зїзді Рад. А тепер кілька даних з докладу українського народного комісара просвіти тов. Гринька на 3-ій сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого комітету дня 23. листопада 1920 року:

"На 1. січня 1921 року, завдяки мілітаризації частини вищої школи, ми випускаємо 1.115 лікарів, 230 інжінерів, 84 аґрономів, 24 ветеринарів, 110 укінчивших інститут Народного Господарства та 39 гірників.

Наркомосвіти підходить зараз до мілітаризації всіх техніків і курсів по підготовці кваліфікованих робітників.

Таких курсів відкрито 60. Перешкодою до мілітаризації являеть ся теж недостача постачаня.

В обсягу політично-освітної праці відкрито **100.158** позашкільних установ, крім "Просвіт", які відкривають ся з приватної ініціятиви". (Харківські "Вісти" з 25. листопада 1920 р.)

Знова в київських "Вістях" з 23. марта с. р. тов. Гринько, подаючи дані про шкільництво на Радянській Україні, пише:

"На Правобережу на Київщині скількість українських шкіл виносить 97 процент, на Поділю відсоток ще більший, а на Волині 70 процент".

Се все офіціяльні дані з українських радянських жерел, які говорять самі за себе.

А тепер що говорить про відносини на Україні не большевик, але звичайний собі кооператор, який на початку січня с. р. приїхав з України до Константинополя.

Берлінський 'Новий Мір' з 2. цвітня с. р. доносить слідуюче:

"Прибувший з України до Константинополя відомий український кооператор Е. Ф. Филипович, в листі до одного з працюючих за границею кооперативних аґентів так описує сучасне положене на Україні. Автор листа виїхав з України за границю в справі службових обовязків на початку місяця січня с. р.

Правлїнє Центрального Українського Кооперативного Союза "Вукоспілка" находить ся в Харкові — в місті осідку Центрального Правительства України. В склад правлїня "Вукоспілки" входять найвизначнійші, старі кооператори України.

"Єсли-б ви знали, — пише Е. Ф. Филипович, — як під теперішний час потрібні свідомі робітники на Україні, яке там широчезне поле для праці, а які можливости самої праці! Иноді, сидячи тут в Константинополі і перечитуючи віденську "Волю", хочеть ся кричати від болю, що тут люди погибають в сварках, інтриґах, сплетнях; якесь знесилене і тільки; се в той час, коли там нема людий до праці. Ті, що там сидять, працюють буквально по 12—15 годин на добу, перетомлюють ся, працюють в тяжких условинах, а разом з тим працюють з найбільшим ентузіязмом, забуваючи про себе особисто, про свої інтереси, а не рідко і про своїх близьких.

"Коли ви приїдете на Україну, вас там стрінуть з радостю".

Автор листа еще рік тому назад находив ся за границею і ось що він пише з приводу свого повороту на Україну.

"Я радував ся буквально радостю малої дитини, котрій подарували гарну забавку, а все перебуване за границею видалось мені тяжким і поганим сном".

Коли ви приїдете на Україну, ви не пізнаєте України. Українізація йде вперед скоро і швидко. **Початкова школа вся зукраїнізована.**

Середна школа зукраїнізована на 50%. Університет, комерційний і кооперативний інститути в Київі — вже зовсім українські школи. Політехніка зукраїнізована на половину. Крім того, істнує Академія Наук, Академія Штуки і прекрасна національна бібліотека. Широкими кроками йде вперед і українізація церкви".

Так говорить чоловік, що сам не є большевиком, але був на Україні і на власні очи бачив, що там робить ся.

І якими підлими і ганебними являють ся в порівнаню до наведеного всі крики української контрреволюційної інтеліґенції і псевдоінтеліґенції на еміґрації в Европі і в Америці про те, що на Україні нищить ся все, що українське, що радянська влада на Україні се "московські" та жидівські комісарі, які поневолюють національно Україну гірше царату. Якими чорними по змісті є ті нужденні вигуки укр. контрреволюційних недобитків.

РОБІТНИЧИЙ РУХ В НОРВЕҐІЇ.

Країна рибаків.

На західній частині Скандинавського півострова лежить ся предивна країна фйордів, превелебних сполохів, країна гір і лісів, — вкрита снігом більшу частину року і зеленою рослинністю в літі розстелюють її суторби, збігають до моря, аж там раптом зривають ся урвищами, кручами в численні затоки, що їх називають фйордами.

В наших оглядах міжнародного робітничого руху не завадить нам сказати кілька слів про сю країну. Норвеґія стоїть нині в ряді незалежних держав. Від 1814 року, коли данський король відступив її Швеції, була вона незалежною державою, аж вибравши собі за монарха короля шведського, вона входила вже через те в союз зі Швецією.

В 1905 році Норвеґія захотіла стати собі "цілком незалежною" і заявила Швеції, що уклад про союз вона рахує уневажненим. Швеція почала була готуватись до війни і вже трохи не почалась була бійка через те, чи Норвеґія має бути "незалежна" чи ні, та тут робітництво в обох краях вийшло на улицю і так всі грізні підготованя пішли на ніщо, союз розірвано без війни.

Норвеґія країна рибаків, дрібних хуторян і моряків. Досить нам сказати, що норвежська торговельна фльота сягає 1,508.758 тон поемности, щоби мати вже достаточну уяву про її велику участь в світовому транспорті, що його відограє ся невелика людністю країна. Ми говоримо невелика, — бо такою вона дійсно і виглядає зі своїм населенем в 2,642.900 душ в порівнаню з Францією, що має около 40 міліонів, але якої торговельна фльота має всего 1,627.400 тон, або з Росією, котра в 1914 році на 1. січня мала тільки 783.019 тон. Риболовство займає дуже визначне місце в Норвеґії, бо в тій галузи працює 118.224 людий, тоді як у всій міській промисловости працює 161.722 людий (з того числа 20.181 віком низше 18 років).

Землеволодіне має дуже дрібний характер, панських великих маєтків майже нема. В Норвеґії є: фармів без землі (хіба з садом) 20.839
до 2 гектарів землі 142.930
від 2 до 10 гект. землі 65.904
від 10 до 50 гект. землі 16.590
поверх 50 гект. землі 371

Разом 246.634

Позаяк більша частина Норвеґії усіяна горами і не дає нічого (лісів 21.5 проц., 3.5 проц. під управою, а 75 проц. неродюча пустка, то і хліба свого Норвеґії не вистає і вона довозить його на 132,738.000 корон з зовні.

Тим чином риболовство, лісова промисловість, польоване, скотоводство, пароплавство є найважнійші занятя в Норвеґії. З инших галузий варто згадати хіба електричне виробництво, яке розвинулось завдяки гірським річкам, порогам, що дають природну енерґію. Свого вугля Норвеґія не має.

Політичні партії.

Позаяк більшість населеня складаеть ся з таких незалежних дрібних фармерів та рибаків, то се відбиваеть ся і на характері боротьби кляс. В першій половині минувшого століття боротьба головним чином провадилась поміж заможною клясою аристократів і селянством, котре в Норвеґії може бути чи не найбільше зорґанізоване і незалежне. Але з народженем промисловости по містах зріс в силу і вже в 1850 році повстає революційний рух, який виливаеть ся в повстане під проводом Марка Трана, ученика Сена Симона. Сей рух було жорстоко здушено.

Друга половина вісімнайцятого століття відзначились боротьбою ліберальної партії під проводом Йоґана Свердрупа з консерватами за здійснене підвалин буржуазної демократії, за поширене прав стартінґа і обмежене влади шведського короля. І в сьому ліберали осягнули значні успіхи, точнісенько так само, як і в справах реформи судової і шкільної.

Та зріст робітничої кляси, що набирала по цілому світі щораз більшого впливу на політичне житє, покликано до житя і окрему політичну партію. Так в 1887 р. за почином Х. Т. Кнудсена засновано було Норвежську Робітничу Партію. З того часу робітництво почало виховувати своїх провідників, почало гуртуватись в свої орґанізації щораз то більше. Х. Кнудсен все був керовником, аж по сей день він лишив ся в центральному комітеті Норвежської Робітничої Партії.

Зріст соціялізму в Норвеґії представляеть ся ось так:

1894 рік:	
Членство	11.500
Голосів	732
Послів	не було.
1903 рік:	
Членство	13.500
Голосів	24.526
Післів	4
1912 рік:	
Членство	43.557
Голосів	125.022
Послів	23
1918 рік:	
Членство	94.165
Голосів	209.560
Послів	18

Треба нам тут згадати, що вся Норвеґія має яких два і пів міліона населеня і два рази менша за Галичину і Київщину. З висше наведених даних впадає в очи цікава подробиця. В 1910 році Н. Р. П. мала тільки 18 представників в парляменті (стартінґу), хоч в сьому саме році вона здобула більш мандатів як в попередному. Се все треба віднести на рахунок виборчого закону, який скрізь кривдить робітників.

Почавши з 1915 року всі три політичні партії мали майже однакову силу при виборах, але несправедливий виборчий закон звів соціялістичне представництво на 18 послів, тоді як повинно було бути 43.

Нині в парляменті є:

Консерватів	54
Лібералів	54
Соціялістів	18

Серед соціялістів є десять опортуністів (угодовців) і вісім комуністів.

В минувшім році скінчило сво є житє ліберальне правительство, яке було при владі з 1913 року, і на його місце прийшли консервати з Отом Гальверсеном на чолі. Золота доба щасливого панованя для норвежських купців, хазяїв і спекулянтів кінчить ся, настають чорні дні прикрих турбот і гальмованя промислового житя.

Норвежська Робітнича Партія.

Треба зазначити, що зі всіх невтральних держав Норвеґія розбогатіла найбільше. Її торговельна фльота зросла, її транспорт підніс ся високо, її збут живности давав великі доходи. Се була лихварська хвилина, коли буржуазія була вдоволена зі свого становища. Робітництво також не було в найгіршому стані, бо безробітя не було.

Але з заключенем мира справи змінились на гірше. Величезні зиски корабельників, що бувало підносились до 200 проц. тепер упали, бо звільнилось много торговельних пароплавів від військового діла. Та до того винищуване кораблів спинилось, а будоване пішло скорим кроком по цілому світі. Тим чином се відбилось на висоті зиску хазяїв, котрі почали чинити натиск на робітничу платню.

Курс норвежської корони стоїть дуже високо. Се мало свої несприятливі сторони в тому, що по скінченю війни Норвеґія не могла нічого постачати середній Европі по дешевій ціні, а тільки по дорогій. Норвежська риба дуже дорога, не дешевша за американську.

Сей скрутний стан не має нахилу змінитись на краще. Коли він в чому і змінюеть ся, то не змінює заостреня клясової боротьби, яка нині в Норвеґії заострилась так, як і скрізь по цілому світі. В тірничій і рибоповній промисловости повстала серіозна кріза. Для широких робітничих мас стає ясним, що одиноким виходом з усього того безголовя є соціялізація засобів продукції. Стару демократію вони вже досить знають, ціни великим парляментарним установам вони не надають і радянська система для робітництва в Норвеґії звучить дійсно як нове слово, за котрим ховаеть ся і новий зміст. Пропаґанда Норвежської Робітничої Партії серед рибаків, лісорубів, моряків і міських робітників знаходить дуже сприятливий відгомін. Норвежське робітництво нераз і попередно за инших часів висловлювало свої протести проти бльокади Росії. Н. Р. П. розвозила через своїх моряків комуністичну літературу по цілому світі. І тут моряки відограли таку політичну ролю, що навіть анґлійське правительство заговорило з норвежським урядом і примусило його видати закон, який забороняє морякам перевозити комуністичну літературу на норвежських пароплавах. Норвежські консервати ладні були-б те і самі зробити, але не мали великої охоти натикатись на неприємности з робітниками за таку дрібницю. Приміром, норвежська держава повна тої літератури, а моряки возять її до Анґлії та почасти до Америки. Та хоч се не дуже обходить Норвеґію, проте така заборона істнує.

Норвежська Робітнича Партія провадить цілою клясовою боротьбою робітництва, веде його за собою не тільки в справах політичних, а навіть у всіх фахових питанях і у всіх професійно-економічних справах.

Вона ще в 1919 році прилучилась до III. Інтернаціоналу.

Комуністична Партія.

Н. Р. П. признала всі найважнійші точки Комуністичного Інтернаціоналу, станула за радянську систему, за диктатуру пролетаріяту, за ради робітничих, рибацьких і моряцьких депутатів. В останний час вона числила вже в своїх рядах поверх 110.000 членів.

Дуже цікавою рисою сеї партії є те, що вона майже не відділена від робітничих фахових орґанізацій. Се може й має деякі свої позитивні риси, але як загальне явище його треба усунути. Як звісно до фахової робітничої орґанізації входять всі, хто працює в даному фаху, про його погляди ніхто нічого не питає, бо-ж кождому вільно бути теслею чи ткачем, не маючи ясних політичних поглядів. Але тут може се буде добре для виборчої боротьби чи голосованя, а коли-б партія станула при владі, чи пішла на боротьбу з соціял-патріотами, то там потрібна точна партійна дисципліна. Власне се зауважив і Комуністичний Інтернаціонал, який і запропонував Н. Р. П. зробити яснійше розмежоване політичної робітничої (комуністичної) партії від професійної чи промислової орґанізації.

Проте прилучене до III. Інтернаціоналу в Норвежській Робітничій Партії, хоч і було ухвалене з деякими застереженями, викликало опозицію зі сторони реформістів, які виступили з партії і заснували свою власну, під назвою "Соціял-демократична Партія Норвеґії". Чисельно ся ґрупа так незначна, що ледви чи варта було про неї тут згадувати, коли-б се нам не давало нагоди підкреслити брехливість і лицемірство соціял-демократів, коли вони обвинувачують комуністів в розколюваню соціялістичного руху. Соціял-патріоти раз побачать безнадійність свого діла, то сейчас втікають від комуністичного руху. А коли тепер є 21 точок умовин, то з ними діло стоїть еще гірше.

Цікаво, що С.-Д.П.Н., яка не має за собою майже ніякого поважного впливу в партійних масах, потягла за собою десять членів парляменту, лишивши Н. Р. П. тільки вісім.

Тим робом в 1920 році від Н. Р. П. відкололась одна мала ґрупа.

В минулому році справи стояли не так добре, як сего року, але і тоді результати конґресу були для комуністів досить добрі. Той конґрес відбув ся 22.—25. мая 1920 р. Норвежська Робітнича Партія відкинула пропозицію с.-д. виступити з III. Інтернаціоналу, — відкинула всіма голосами проти 7 опортуністів. Конґрес потвердив вступ до III. Інтернаціоналу і скасував всі застереженя, зроблені в 1919 році. Більшостю 285 голосів проти 32 ухвалено резолюцію крайних лівих, яка домагалась негайного утвореня фабричних комітетів та видвигала жадане соціялізації.

Коли вже ся статя була написана наспіла телеґрафічна вістка, що 25. марта в Христіянії відбув ся конґрес Норвежської Робітничої Партії, на якому виявились три тенденції: одна за безумовний вступ до Комуністичного Інтернаціоналу з принятем всіх його тез і всіх 21 точок умовин. Ся течія мала 281 голосів. Друга за деякі додаткові обмірковання тих тез, але та кож стоїть за Комуністичний Інтернаціонал. Мала вона 20 голосів. Трета ґрупа була проти обох пропозицій і проти вступу до Комуністичного Інтернаціоналу. Вона мала всего 5 голосів. Ся течія в наслідок свого становища має цілком залишити Норвежську Робітничу (Комуністичну) Партію.

Gregory.

А. Прийдешний.

ПО ПИТАНЯМ КУЛЬТУРИ І РЕВОЛЮЦІЇ.

II.

Культура і політика.

Поступ людської думки мислимий є лише орґанічно звязаним з працею людини. Праця, як первісна форма боротьби за істноване в суспільстві і природі, неминучо вимагала і утвореня певної форми господарованя. І вона в сполученю з голосом шлунка, була першим рухаючим началом людського розуму і стімбулом культурних досягнень. Культура, таким чином, явила ся в наслідок фіксованя і систематизованя досвіду — з початку практичного, а потім теоретичного, суспільної праці розуму. Ґеній науки і фільософії, узагальнюючи досвід боротьби і аналізуючи його, дорогою висновків і проґнозів, намічав шляхи культурної творчости.

В первісній комуні людського співжитя, культура на тодішному ступені її розвитку виконувала ролю помічника в будівництві, ту ролю яку вона мусить мати в майбутному царстві комунізму — в сій висшій фазі громадського житя людий. При комуністичному устрою "місце державної влади над людьми заступить розпорядженє річами і керовництва процесами продукції" — (так сказав ідеольоґ комунізму Енґельс) і культура буде допомагати лодськости управляти річами і підпорядковувати природу. Але при буржуазному устрою вона була рабинею, служницею капіталу та наймогутнійшим засобом пригніченя і експльоатації пролетаріяту. Храм науки і культури по своїй природі обєктивно-справедливий і безсторонний перетворив ся в катедру замаскованої проповіди насильства: громадської науки (політична економія, соціольоґія, право і т. д.) витворювали ідеольоґію гнету капіталу над працею і ширили, вбивали в мозок і душі цілих поколінь пусті слова про "демократизм", "народну владу", "права" громадянина і людини etc; а природознавство, техніка, медицина вигадували нові найкращі способи збільшеня продукційних сил, удосконалювали апарати при допомозі яких можливо було збільшувати визискуване робітників.

Тут культура своїми високими ступінями розвитку злучила ся з політикою капіталу і стала у нього в полоні наймичкою. Талан і ґеній людини, народжені в муках праці і колективу працюючих, силою були відірвані від них, поступили в повне розпорядженє купки скорпійонів, що складала буржуазну клясу, зробили ся цяцькою в руках володарів і обєктом торгу.

Матеріяльна культура, що опреділяла ся розвитком економічних форм, давала рух поступу, а царина духовної культури була носительницею політичних ідеалів повної епохи і часу. І коли ми зробимо мандрівку в далеке минуле, то побачимо, що в кождий період історії, культура, наука, література і фільософія були разом з політикою в античній Греції і в епоху Риму, вона виправдувала рабство, в середні віки захищала гнет февдалів і кріпацтво і в новий час буржуазно-правового ладу відбивала і зміцнювала підстави монархізму і імперіялізму. Весь час на протязі довгих століть вона виконувала завдане політики, відбивала ідеї, дух і настрої нануючої над пролетаріятом кляси... І не було сильнійших ліків для затуманюваня, заспокоєня і гіпнозу клясово-пролетарської свідомости ніж культурні засоби. Прикриваючи науку, літературу і мистецтво тоґою "аполітичности культури", і підносячи її в препарованих буржуазним ладом, мізерно малих дозах міліонам працюючих, буржуазія в дійсности всі зусиля направляла на те, аби сі необхідні дня істнованя зерна культурного знаня, максимально використати в своїх політичних цілях.

Поле культурної діяльности завжди мало політичну закраску.

І нині, коли пролетаріят Росії і України, взявши в свої руки зелізну диктатуру влади, перебудовує житє у всіх його многогранних галузях, в новій комуністичній ері історії, культурне будівництво мусить стати носителем ідей комунізму, і бути могутним чинником визволеня праці; воно повинно зробити ся опорою революційної боротьби і через те не може бути аполітичним, доки держава пролетарів не відімре, а з нею тоді зійде з кону житя і політична влада...

А зараз пролетаріят мусить як найскорше підпорядкувати обі і втілити всі досягненя культурного поступу, щоби озброївшись знанем, навчити ся управляти державою і остаточно у всьому світі перемогти, встановити своє пановане.

Дозвіл на торговлю надвишкою збіжа.

МОСКВА, 31. марта (почтою). — Радянська Україна, йдучи слідами Совітської Росії, проголосила скасоване дотеперішної роскладки збіжа, а завела умірковний збіжевий податок, позволяючи селянам збути надвишку своїх продуктів на місцевих торговицях.

Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет видав відповідні зарядженя, щоби приготовити товари для селян на обмін за надвишку продуктів, яка останеть ся їм після заплаченя нового збіжевого податку. Товарообміном мають заняти ся місцеві кооперативи.

ПРОСТО З УКРАЇНИ!

Єсли ви цікаві довідатись про житє і працю тих товаришів, котрі керують революційним рухом на Україні, то замовляйте нову брошурку, що тільки вийшла з друку і називаеть ся:

ПРОВІДНИКИ РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ НА УКРАЇНІ.

В сій брошурці є подані також найновійші портрети револ. провідників, які ще не були печатані в Америці. Брошурка надаеть ся до масового ширеня.

Ціна 10 центів.

Замовленя посилайте до:
UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor St.
WINNIPEG, MAN.